

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอตัวตนของวัยรุ่นผ่านสัญญาณของการบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ด ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการนำเสนอตัวตนของวัยรุ่นผ่านสัญญาณของการบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ด โดยผู้วิจัยได้นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลว่าวัยรุ่นมีการนำเสนอตัวตนผ่านการบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ด

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการการศึกษาข้อมูลในการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยเทคนิคในการสัมภาษณ์ทั้งการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ตลอดจนการใช้วิธีการบันทึกเสียงและการจดบันทึกข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุดในการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย

แหล่งข้อมูลในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีแหล่งข้อมูลในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูล หนังสือ เอกสาร บทความและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การบริโภคเชิงสัญญาณ การนำเสนอตัวตน ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารฟาสต์ฟู้ดชนิดต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจและนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ นักเรียนที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนเอกชนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 คน โดยกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเหตุผลที่เลือกศึกษาวัยรุ่นที่เรียนในโรงเรียนเอกชนเนื่องจากโรงเรียนเอกชนแห่งนี้ เป็นโรงเรียนที่ผู้ปกครองของนักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี และจากการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องการนำเสนอตัวตนของวัยรุ่นผ่านสัญญาณของการบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ดนั้น กลุ่มวัยรุ่นที่ศึกษาต้องมีฐานะทางเศรษฐกิจการเงินที่ดีพอสมควร เพราะราคาอาหารฟาสต์ฟู้ดแต่ละแบรนด์หรือว่าแต่ละชนิดล้วนแล้วแต่มีราคาแพง จึงสามารถบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ดได้อย่างบ่อย ๆ และสามารถเลือกเพื่อนำเสนอตัวตนได้

วิธีการที่ได้มาซึ่งกรณีศึกษาเริ่มที่อันดับแรกที่ผู้วิจัยได้รู้จักและคุ้นเคยกับเพื่อนที่เป็นครูประจำชั้นที่โรงเรียนเอกชนแห่งนี้และได้สังเกตเห็นถึงพฤติกรรมการรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ดอย่างเด่นชัด และวันหยุดทุกครั้งหรือเลิกหลังเรียนตอนเย็นมักไปเดินเที่ยวห้างสรรพสินค้าเป็นประจำ ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจและเข้าไปทำความคุ้นเคย รู้จักให้มากขึ้น หลังจากที่ได้ทำความรู้จักและคุ้นเคยกับกรณีศึกษา และพูดคุยสอบถามเกี่ยวกับแบรนด์ฟาสต์ฟู้ดแต่ละแบรนด์ที่กรณีศึกษารู้จักและรับประทานแบรนด์ไหนบ่อยที่สุด มีการสะสมเกี่ยวกับสินค้าของฟาสต์ฟู้ดแต่ละแบรนด์ที่ชื่นชอบและรู้จัก ผู้วิจัยได้มีวิธีการคัดเลือกกรณีศึกษาผ่านการสังเกตของผู้วิจัยเป็นอันดับแรกที่กรณีศึกษาบริโภคฟาสต์ฟู้ดบ่อย ๆ หลังจากนั้นได้มีการตรวจสอบความถูกต้องของการสังเกตจากแบบสอบถามเรื่อง พฤติกรรมการบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ดของวัยรุ่น (ซึ่งแบบสอบถามได้แนบไว้ในภาคผนวกท้ายเล่ม) และเลือกเพื่อนมาศึกษาเป็นกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

3. แหล่งข้อมูลที่เป็นสถานที่

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดในจังหวัดเชียงใหม่ที่ตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล กาดสวนแก้ว ห้างเซ็นทรัลแอร์พอร์ต พลาซ่า โดยร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดที่เก็บข้อมูลได้แก่ ร้านเคเอฟซี ร้านแมคโดนัลด์ ร้านพิซซ่า อัท ร้านมิสเตอร์โดนัทและร้านเซสเตอร์ กริลล์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลโดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation)

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ด ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 คน เพื่อสังเกตและศึกษาถึงบริบทการนำเสนอตัวตนของวัยรุ่น พฤติกรรมในระหว่างการทานฟาสต์ฟู้ดทั้งในร้านและนอกร้าน (กรณีที่โทรสั่งมาทานเอง) บริบทในการพูดคุยทาน นั่ง รวมถึงปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่แต่ละคนแสดงออกมา

2. การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal)

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นเครื่องมืออันดับแรกที่ใช้ในการทำวิจัย เพื่อทำความรู้จักคุ้นเคยและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับกลุ่มเป้าหมาย ในช่วงแรกของการสัมภาษณ์จะพูดคุยถึงประวัติส่วนตัวและเรื่องทั่ว ๆ ไป ทักษะที่ดีที่มีต่ออาหารฟาสต์ฟู้ดซึ่งรวมถึงครอบครัวด้วย อาหารฟาสต์ฟู้ดที่ชอบ นอกจากนี้เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายมีความนิยมและชื่นชอบในการใช้ Internet โปรแกรมสนทนาเอ็มเอสเอ็น ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผ่านโปรแกรมสนทนาเหล่านี้ด้วย ซึ่งทำให้สามารถได้พูดคุยกันทุกวันและได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

3. การสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างและกึ่งโครงสร้าง (Formal)

วิธีการสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ง่ายต่อการตอบคำถามงานวิจัยในแต่ละประเด็นที่ตั้งไว้ นอกจากนี้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยยังได้ตั้งคำถามเพื่อให้เกิดประเด็นและจุดที่น่าสนใจในการไปสอบถามและพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดความรัดกุมในงานวิจัย ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์งานวิจัยได้แก่ ประวัติส่วนตัวและความรู้สึกที่มีต่อฟาสต์ฟู้ด พฤติกรรมและบริบทการทานฟาสต์ฟู้ดในร้านและการทานฟาสต์ฟู้ดข้างนอก (กรณีที่ไม่ได้สั่งมาทานเอง) ความรู้สึกที่มีต่อตราสินค้าฟาสต์ฟู้ดที่ชอบ ฟาสต์ฟู้ดกับบุคลิกภาพของตนเอง การโฆษณาของอาหารฟาสต์ฟู้ดที่นำไปสู่พฤติกรรมการทานอาหารฟาสต์ฟู้ด และศึกษาถึงการเลี้ยงดูของครอบครัวในสภาพสังคมยุคบริโภคนิยม

การบันทึกข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลแต่ละครั้งที่พูดคุยและพบเจอกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในแต่ละประเด็น ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลโดยการบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียง บางกรณีก็เลือกที่จะเขียนบันทึกข้อมูลลงในกระดาษ บางกรณีกลุ่มเป้าหมายก็เขียนบรรยายเป็นข้อความให้กับผู้วิจัย และนำมาเรียบเรียงให้สอดคล้องกับประเด็นคำถามที่ตั้งไว้ ซึ่งแต่ละวิธีการที่ใช้ผู้วิจัยจะเป็นผู้พิจารณาว่าควรบันทึกข้อมูลในการวิจัยในวิธีใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มากและสมบูรณ์ที่สุด เพื่อเป็นการเอื้ออำนวยความสะดวกต่อกลุ่มเป้าหมายไม่ให้เกิดความรู้สึกที่ไม่เป็นธรรมชาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อปฏิกิริยาที่แสดงออกมาในแต่ละบริบทที่ต้องการศึกษา